Tvrdoglavost je postala presudni argument. Stavovi vlasti su odlučujući i građani moraju samo vjerovati ovoj i ovakvoj vlasti, smatraju nosioci vlasti, pa će Hrvatska izaći iz krize. Dio sindikata je poslušao i prihvatio prijedlog Vlade, a dio nije. Javnost se je podjelila oko „sporazuma“ na relaciji sindikati – Vlada. Susret poslodavaca s Karamarkom dočekan je „na nož“. Spas brodogradnji, nisam baš siguran, glavni je argument nosiocima vlasti kako se ustrajno i, po njima, hrabro radilo na privatizaciji brodogradnje, koja je, gle čuda, stvarala neprekidno probleme, za koje je isporučivala račun poreznim obveznicima, više od dvadeset godina.

Nema spora da je hrvatsko gospodarstvo u ozbiljnoj krizi. Nema, također, spora da će vjerojatno smanjenje kreditnog rejtinga dramatično pogoršati ionako lošku krvnu sliku hrvatskog gospodarstva. Nema spora ni glede smanjenja rashodne strane proračuna u što valja ubrojiti i smanjenje plaća koje se financiraju proračunskim sredstvima. Nema spora da je potrebno da sve političke stranke, bez obzira da li su ili nisu na vlasti, podrže često bolne rezove kako bi se stvorili nužni uvjeti i pokrenulo ovo posrnulo gospodarstvo. Nisam slučajno od 2000. godine zagovornik Vlade nacionalnog spasa što sam u jednom od intervjua iznio (Jelena Lovrć) u uvjetima kada je inozemni dug bio svega desetak milijardi eura. Tada sam kao i sada svojim izjavama bivao označen kao nepodoban. Biti patriotski ekonomist nije dobra osobina na ovim prostorima. Vlasti ne žele čuti istinu, a oporba tu istinu koristi ne kako bi stvari išle u potrebnom pravcu, već kako bi se „zapaprilo“ onima na vlasti. Ja, međutim, na ovim stranicama i mojim radovima stalno molim, tražim, zahtjevam da se uspostavi dijagnoza koju građani Hrvatske moraju znati kako bi mogli – i razumjeli – podržati poteze vlasti. Od svega toga – ništa!

Najveći problem u Hrvata je njihova država. Pred dvadesetak godina sam tvrdio, što ponavljam ovom prilikom, da je mala i otvorena zemlja „osuđena“ na malu i učinkovitu državu. U predizbornoj kampanji današnja vlast je obećala hrvatskim građanima da će restrukturirati državu tako da postane učinkovitija. Narodskim jezikom to znači samo jedno – jeftinija.

Oporba, bivša vlast, nema što reći na tu temu jer je i sama obećala restrukturiranje države i napravila je – jasno – ništa.

Krenimo od lokalne uprave i samouprave. Epidemija broja jedinica lokalne uprave i samouprave ima kancerogena svojstva. Nitko o tom prevažnom pitanju ne raspravlja. Idemo ususret lokalnim

izborima, a moćnici u lokalnoj upravi i samoupravi vladaju kao da su feudalci. Samovolja i svemoć lokalne uprave i samouprave je dramatična. I nije samo to problem. Daleko je veći problem činjenica da lokalna samourava objektivno nije u mogućnosti bilo što ozbiljnijeg poduzeti kako bi dinamizirala svoj razvoj. Gotovo sve županije žive na granici održivosti, a gradovi, poglavito Zagreb, postaju sve veće ograničenje osiromašenoj Hrvatskoj. Da ne duljim. Zalagao sam se – i danas se zalažem – da je Hrvatskoj dovoljno šezdesetak općina i gradova, što je deset puta manje od postojećeg broja, koji će moći učinkovito promišljati svoj razvoj u okviru razvojne strategije Hrvatske. Radi se o tzv. susretnom planiranju koji bi omogućilo da se jasno i razvojno definira odnos djelova i cjeline, s jedne strane, i djelova i djelova, s druge strane. Restrukturiranje lokalne uprave i samouprave svodi se na preraspodjelu proračunski sredstava što je, blago rečeno, tragično. Pitanje svih pitanja je: što će značiti i koja je oprativna vrijednost ove i ovakve uprave i samouprave sutra, prvog srpnja slijedeće godine, kada postanemo punopravna članica EU. Zainteresirani čitatelj može na ovim stranicama dodatno naći moja razmišljanja na ovu temu.

Postoji „priča“ kako su promjene sustava oporezivanja išle u korist poslodavaca, koji su danas zločesti dečki. Međutim, istine radi valja reći da je porezna presija ukupnost porezne obveze poreznog obveznika bez obzira u kojoj točci se porez nameće. Zainteresirane čitatelje upućujem na moju studiju: „Porezna reforma i hrvatska kriza“. Prema tome, gospodarstvo nije rasterećeno porezne presije. Ono je samo jednim dijelom, kao što sam pokazao u citiranoj studiji, i to – u izvozu.

Činjenica da se proračun dobro puni samo je dokaz da promjene poreznog sustava nisu rezultirale smanjenjem porezne presije. Naprosto, ne razumijem, kako je moguće da rastu porezni prihodi u uvjetima smanjenja gospodarske aktivnosti, s jedne strane, i, s druge strane, smanjenje porezne presije na gospodarstvo. Još je David Ricardo, kojeg bi morao pročitati svaki komentator o porezima, pokazao da su svi porezi u konačnici porez na profit – i točka. Tako smanjenje doprinosa poslodavaca više nego je kompenzirano povećanjem PDV-a. Porezni stručnjaci razlikuju pravnu od ekonomske incidence. Postoje snažni argumenti da PDV snose poduzetnici a ne potrošači. Obrazloženje je da svaki poduzetnik maksimalizira svoje cijene pa povećanje/uvođenje poreza smanjuje dio prihoda koji pripada poslodavcu. Bilo kako bilo ne postoje uvjerljivi argumenti da se je smanjila poslovna presija na gospodarstvo.

Točno je da sam predlagao povećanje porezne stope PDV-a na 25% što jedan broj kolega smatra da je Kukuriku koalicija, za razliku od HDZ-a, prihatila moje prijedloge. To je krivi pristup. Moj prijedlog, vidjeti citiranu studiju, osim povećanja PDV-a, sadržavao je povećanje neoporezivog dijela dohotka na 5.000 kuna, povrat zaštitne kamate na kapital (rješenje koje je od ove godine u primjeni smatram tragičnim), te preispitivanje postojećeg sustava trošarina. Posebno sam u studiji naglasio da bi bilo više nego štetno uvođenje poreza na imovinu. Argumente glede oporezivanja imovine iznosio sam na mojim Radionicama, a elemente je

moguće naći u citiranoj studiji. Oporezivanje imovine nije dobro kako za pojedince, tako ni za državu u cjelini. Istina je cjelina rekao je Hegel. Na žalost najava kako će se uvesti porez na imovinu o učincima ovog poreza pisat i govorit ću sa ciljem da se odustane od njegovog uvođenja.

U javnosti se prihvaća teza kako nam je državna uprava velika. Velika državna uprava ne znači da je boj zaposlenih prevelik. O čemu se radi? Zakoni su nestalni; stalno donošenje zakona slijede izmjene i dopune, te tumačenja. Tako se stvari komliciraju do te mjere da i stručnjaci nisu u stanju dati njihovo nedvojbeno tumačenje. To je najpodesnija klima za bujanje birokracije. Prema tome, tek kad budemo imali jasne i transparentne zakone koji će dugoročno biti u primjeni moguće je definirati tehnologije njihove opracionalizacije koje će omogućiti da se odredi sistematizacija radnih mjesta što će omogućiti smanjenje broja izvršitelja koje je potrebno prethodno obrazovati. Ovako puno ili malo tek je izraz osjećaja – koji obično vara.

Na kraju riječ o brodogradnji. Hrvatska je mala zemlja. Sve male zemlje imaju jednog ili više globalnog igrača. Hrvatska je bila proizvođač cijenjenih brodova što se najbolje vidi po tretiranju osiguravajućih društava pri određivanju cijene osiguranja tereta, police osiguranja. Na žalost izgubili smo mnogo godina. Sredstva koja su „ulupana“ u brodogradnju posljedica su vatrogasnih mjera svih prethodnih vlada. Brodogradnja je trebala biti hrvatska „Nokia“. Umjesto toga moramo biti sretni da nije otišla u stečaj. Zainteresirani čitatelji mogu naći na ovim stranicama obilje mojih stavova glede brodogradnje.

Ovaj tekst je posljedica moje zabrinutosti za stanje u Hrvatskoj. Svi smo očekivali da će ova Vlada sustavno, znači po prioritetima, pokrenuti reforme. Za sada nema reformi osim bolnih rezova koji su potrebni ali nisu rješenje. Bez koncepcije i strategije razvoja nema bolje budućnosti. Hrvatska je u depresiji pa nam je potrebna Vlada koja je u stanju interventno reagirati, ali s jasnom vizijom. Izostanak vizije je zapravo „bauljanje“ koje tek slučajno može završiti dobro. Sriguran sam da mjere koje se donose neće dati željene rezultate. Osim toga valja znati da građani teško žive i da obećanja iz bajke „alica u zemlji čudesa“ – pekmez sutra ali ne i danas – ima svoje granice. Socijalni problemi svakim se danom multipliciraju što smanjuje broj sutpnjeva slobode. Priča o tome kako će nam doći MMF ako ne slušamo i podržavamo Vladu nije dobra kako za Vladu tako i za njezine građane.

Nadam se da ovaj moj tekst vladajući neće identificirati kao prepotentan. Gospodo moj rad mogu ocjenjivati stručnjaci iz odnosnih područja, a ne političari ma koliko oni to željeli.